

Здравка Евтимова

Реката, недостигнала море

Изведнъж си спомних, че се казвам Елси и че съм човек. От нищото изплува мисъл, че съм живяла трийсет години и скоро ще трябва да умра. В следващия миг видях далечно кълбо огън и се досетих, че някога го наричахме Слънце. Около мене стърчаха на дългите си мършави долни крайници три човешки тела. Не зная защо ги нарекох човешки, гледах ги – изпити, нелепо изправени, гледах ги и се вцепенявах – така отчетливо приличаха на мен с раните и синините върху мръсната кожа, която се подаваше изпод парцалите, омотали костите им. Непоносимо беше да гледам тия издъхващи хора, които се усмихваха, взрели лъчезарни погледи в хоризонта, бузите им висяха, сбръчкани в луда усмивка. Всичките трима бяха напъхали пръсти в уста и ги смучеха, като черните зъби се стараеха да захаят целия юмрук. Спуснаха поглед към моите ръце. Върху кокалчетата имаше дълбоки, пресни рани, значи и аз бях хапала ръцете си също като тях. Трябваше да бягам. Далече, по-далече от съсипаните тела, по-далече, да ме няма. Но избухна гладът, с този отровен глад във всяка клетка, в кожата, в костите, в очите не можех да направя крачка. Паднах и запълзях. По-далече, по-далече! В един момент дойде нещо силно, огромно и бяло, по-остро от глада и страха. Стана ми ясно, безвъзвратно, болезнено в ума ми изригна мисъл – не мога да избягам от хората. Не знаех защо, не разбирах как, но вече бях обърнала пълзящи лакти назад. Без да си спомням думи, без да осъзнавам чух гласа си и се изплаших от него – глух и гладен, грозен, но все пак глас. Глас на човек изричаше думи. „Ние сме река, пресъхваща река, пясъците поглъщат последните капки влага, но ние не спираме, река сме. Търсим море... море.“ Нещо се беше съживило под кожата ми, не успях да го нарека с думи, но то бе жадно и твърдо, то бе силно, не ме пускаше да вървя далече от постните гладни лица, изтръпнали в усмивка. Изведнъж чертите им раздвижиха в паметта ми върволица картини, заговориха някакви думи, много, много объркани спомени, които се изплъзваха от очите ми. „Този, първият, е човек! – изговорих гласно, за да спра въртележката в ума си. – Човек е, казва се Хес! Този вторият ... кой беше вторият, с червеното петно на челото?“ – не помнех. Усещах смазваща болка в главата от усилието, не успях да се задържа права и паднах на лакти. „Ерт, ти!“ – изкрещях изведнъж.

– Ерт, Ерт! Стани, – шепнех му.

– Мили Ерт, ние сме река, аз и ти, пясъците полека ни поглъщат, но сме река, Ерт! Още сме живи..." Знаех, че отдавна, в някакъв объркан, предишен живот аз бях обичала този човек, всичките трийсет години живот, които имах, всичките трийсет... Ерт искаше да имаме дете.

Искаше да го наречем Елси – с моето име, за да може някога, зная, че е невъзможно, но напук може да се получи така – малката и Ерт заедно да са в съзнание, заедно да имат проблясък и да се видят... Това беше невъзможно, но аз се надявах всичките трийсет години живот на тази случайност. Затова все още живеех. „Ерт! Ерт!“ Човекът с червеното петно на челото гледаше, обърнал усмихнатата си физиономия към мене, лицето му, хлътнало и кафяво, не ме забелязваше. То беше грозно, посивяло лице, което не виждаше, не чуваше, не разбираше. Но като го гледах, умът ми изтриваше хлътналите бузи, изпълваше ги с живот, умът ми виждаше очите на Ерт другояче, умът ми рисуваше това измъчено, самотно лице. И тогава си спомних ... Гласът ми отново оформи думи. Първоначално те нямаха смисъл и трябваше да ги повтарям четири пъти, пет пъти. Думите се свличаха хлъзгави и тежки, стисках зъби, за да излизат по-бавно, и смисълът им мъчително проникваше в съзнанието. "Ние сме река, която умира... Съзнанието ни е увредено... Ние не сме хора. Бог знае къде отиваме. Понякога Бог възпламенява паметта ни и се сещаме къде отиваме, кои сме, защото идва проблясък... Не може да се предскаже кога ще започне периодът на вцепенение й лудост, нито може да се гадае колко ще продължи... Никой не може да каже кога ще дойде проблясъкът... Ти си Елси? Ти си Елси? – крещях, за да запазя в ред мислите. Ти искаш Ерт да ги види, да разбере, че отново сте надхитрили смъртта, че сте живи, живи... Ти си Елси! – произнасях ясно думите, за да извлека нещо от празните им звуци, за да не се загубя сред гърмящата болка в главата ми. Този тук е мъжът ти Ерт, до него лежи Хес, а другото, по-малкото тяло на жена... кое е? Чие е? Може би това е дъщеря ми Елси с лице, от което е останала само кожа... празни, плоски очи... Не, тази дребна жена, изглежда бе живяла повече от мене, трийсет годишната! Коя е жената? Коя е жената? Жената на Хес, тя е жената на Хес – Айна. Тя е майка на три малки момчета, които някога е нарекла Хес... И тя като мен е чакала лудата случайност – синовете и бащата да дойдат заедно в проблясък, да се видят. И тя като мен е знаела, че това е невъзможно, и също като мен се е надявала на този проблясък, за да се видят момчетата и да запомнят чертите на баща си до края. Но къде са трите малки момчета на Айна... Къде са моите три дъщери... Мислите ми потънаха в мъгла, беше невъзможно да оформям въпроси, усещах, че ако продължа, ще вляза в болестта, ще се усмихна като останалите посивели лица, а знаех, че трябва да направя нещо за тях. Трябваше да направя нещо за тях. Нещо изключително важно, а не си спомнях какво е то. Може би да ги преместя някъде? Или да измия раните по кожата им

с вода. Гладът ми припомни всичко. Трябваше да намеря храна. Храна за всичките – за мен, за Хес и Ерт. Но не помнех какво беше храна, нито пък откъде да я взема. Глад – храна – глад. Страх и храна. Имаше дървета наоколо, но не знаех, че са дървета и между листата има плодове. За това се сетих по-късно. На едно дърво върху кората някой бе издълбал белег. Не можех да зная кой бе имал проблясък преди мен и какво е искал да каже с белега в кората – може би тази кора е храна? Довлякох се до дървото и загризах със зъби, беше трудно да отхапя парче кора, а когато успях, не можах да преглътна. Сигурно бях пропиляла много време – най-скъпото нещо, най-безценното при проблясък. Всеки миг болестта можеше да ме връхлети, тримата изнемощели човека нямаше да получат храна, постепенно щяха да се вцепенят от глад, без да усетят, че умират; лицата им щяха да запазят възторжената усмивка... Кората не можеше да се яде. Нещо друго вероятно се криеше в това дърво, което трябваше да продължи живота на хората. Иначе кой и защо ще оставя белег в кората? С отчаяно усилие изправих глава и видях сред листата обли жълти кълба. Първо опитах да ям листа, но бяха сухи и жиливи и горчаха. Допълзях по-близо, изправих камък, покатерих се към едно от жълтите кълба. Паднах. Отново запълзях, стигнах до камъка, облегнах гръб на него и паднах. Зная само трийсет числа, защото толкова години съм живяла. Не успях да преброя колко пъти съм падала, защото не познавах повече от трийсет числа. Накрая откъснах няколко жълти кълба. Те бяха вкусни и меки, от кората им течеше сок, който се плъзна в устата ми. Прииска ми се да ям, да ям, да ям, да погълна всичките жълти кълба от дървото. Но спрях. Защото ги виждах – виждах трите омършавели тела, знаех, че те никога няма да посегнат към дърветата, никога нямаше да търсят храна. Аз трябваше да им дам. Бързо! Да нахраня тях! Бързо! Хайде, Елси – говорех на глас, за да прогоня болестта – бързо, докато имаш проблясък. Довлякох плодовете – по-късно се сетих, че кълбата се наричат плодове – до устните на Хес. Два или три пъти паднах, докато извадя пръстите от устата му. Хес, яж! – молех го, очите му гледаха точно мен, но не виждаха. Хес, Хес! Яж! Изцедих капки сок върху зъбите му. Целият се напрегна, тялото му се изпъна и дрипите, които го покриваха, се свлякоха. Беше гладен, болен от глад, но не знаеше как да яде, въртеше глава като сляп след миризмата на сока, но не се сещаше да отвори уста. Яж, Хес! Но той не можеше, понеже зъбите му бяха стиснати. Трябваше да го нахраня, за да живее – не зная как тази мисъл бе проникнала в звънящата ми от болка глава, трябваше да му дам храна! Взех камък – по-рано смятах, че и той е храна, но изобщо не

можах да отхапя парче, само счупих два зъба и от това боля. Взех камък и ударих с него челюстта на Хес. Зъбите му се отключиха и успях да напъхам голямо парче от плода в устата му. Жадно го засмука. С второто парче бе по-лесно. Хес го пое, без да дъвче, и го глътна със запъване. Повече нямаше за него. Трябваше да нахраня Ерт, Айна. А плодовете не стигаха, никак не можех да ги поделя. За мен можеха да не останат. За тях обезателно трябваше, трябваше, защото ние сме река, живи сме още. Някога някой от тях ще дойде в проблясък, ще отвори с камък устата ми, тогава ще ям. Ти си Елси! Елси! – крещях, за да продължа проблясъка. Молах се за още няколко секунди. Исках да целуна Ерт...

– Понякога ми се струва, че в тях има нещо странно – каза една жена, надвесила лице над наблюдателния отвор на ордоскопа.

– Погледни я, тя не може да се отдели от човека с петното...

– Глупости, Розита – възрази й солиден, мъж с високо чело.

– Нима не доказахме вече, че те само по своите външни белези приличат на хора? Те са имитации, биологически машини за извличане на кортексин. Ти самата работи по създаването им и външната прилика не бива да разколебава равновесието ти. Недопустимо е за сътрудник от Лабораторията.

– Но тя прилича съвсем на мен, Томас. Ако я храним добре месец, не, дори две седмици, ще се оправи и ще стане точно мое подобие. Близначка...

– Неприятно съвпадение. Сътрудникът, който го е допуснал, понесе наказание за това. Изключен е от Лабораторията веднага, след като се установи приликата.

– Този сътрудник беше влюбен в мен, Томас.

Високочелият мъж пропусна край себе си последните думи и продължи с равен, убедителен глас:

– Какво сме виновни, че кръвната плазма на тези имитации синтезира кортексин? Ние просто сме длъжни да го извличаме. Пък и те не чувстват нищо, не знаят какво е болка, нямат разум, нито спомени. Те са само имитации, биологически машини за толкова ценния кортексин... изкуствени същества.

– Когато взехме децата им, Томас... Толкова приличаха на обикновени бебета... на бебета, родени от жени. Аз не мога да имам деца. Знаеш това. Никога няма да мога. А нейните дъщери приличаха на мен. Най-малкото й момиче..., като че виждах себе си на една снимка, – петгодишна. Защо не ми позволи да го взема, Томас? Щях да се грижа за него по-добре от...

– Достатъчно, Розита Бейл! Тези неща излизат извън рамките на позволеното от Устава! Фактът, че си моя жена, не ти позволява да нарушаваш правилника на Лабораторията.

– Но, Томас...

– Достатъчно, Розита Бейл. Недопустимо е за сътрудник, при това елитен, на Лабораторията да приказва подобни... Престани. В противен случай ще подам рапорт срещу теб. Длъжен съм!

...Елси, може би никога няма да дойда в проблясък, за да те видя отново. Докосвам ръцете ти и се моля: живей! Ние сме река, пресъхваща във времето. Пясъкът поема последните капки влага, но още сме живи. Жива си, Елси! Представям си колко красиво е лицето ти, когато проблясък дойде в очите ти. Искам да го гледам дълго, дълго... Мислите ми се обръкват. Стават смътни, плитки. Вцепенението скоро ще ме връхлетя. Зная отнякъде, че това е последният ми проблясък. Повече няма да мога да ви нахраня, Елси... теб, Хес, Айна. Хес е по-млад. Вярвам – ще има още проблясъци. Той ще ви намери храна. Айна вече си замина, изпревари ме... Елси... Нахраних ви със жито. Някой беше оставил няколко класа и купчинка зърна, за да ми подсказе, че това се яде. Ти беше много гладна... Елси... най-хубавото нещо в живота ми е да ти давам храна... да зная, че ще останеш след мен... да мисля, че ще бъдеш жива, когато ме няма... Елси..., ако имате син заедно с Хес, наречи го Ерт, на мен. Така, докато имам живот, ще се надявам, че аз съм отишъл в него, гледам те с неговите очи. Синът ще дойде в проблясък, ще ви намери храна... Елси ... вярвам – можеш да живееш повече от трийсет години... Елси... вярвам, че ти ще удържиш, малка моя...

– Единият от имитираните след 25 минути ще приключи своя трийсетгодишен работен цикъл. Бъдете готови! – предупреди солидният мъж с високо чело. Лицето му беше спокойно и ведро, както подобава на елитен сътрудник клас супер на Лабораторията за създаване на Имитирани. Гласът му уверено подреждаше необходимата информация. – Той е третият от серията. Трябва да ви предупредя, че когато първите двама приключеха своята 30-годишна програма, се получи нещо, което експериментът не предвиждаше. Точно в момента, когато Имитираният приключваше, всички останали Имитирани, участващи в експеримента, идваха едновременно в проблясък. Въпреки множеството изследвания, проведени от нас, все още не са ясни механизъмът и причината на това явление. Но ясни или не, ние бяхме получили шанс да усложним експеримента. Кръстосахме две двойки Имитирани и получихме поколение. От кръвната плазма на потомците сме в състояние да изолираме четири

пъти повече кортексин. Цената на този уникален медикамент само през последното шестмесечие се повиши петкратно. Расте и броят на страдащите от психически заболявания. Ето защо предлагам потомците да бъдат отглеждани до достигане на полова зрялост, след което да бъдат подложени на кръстоска. Предлагам всички те да бъдат поставени при същите условия както техните „родители“, тъй като съществува предположение, че именно условията са причина за активното генериране на кортексин.

– Не! – изкрещя един неузнаваем глас. – Помисли! Може би са хора, Томас! Веднъж за 15 години те изпаднаха заедно в проблисък. Заплашиха го със смъртта на един от тях! А ние отнехме децата им...

– Те не са деца, а имитации на деца Розита Бейл. Имитираните не загиват, те са машини и след 30 години престават да функционират; отхвърляме ги като ненужни за експеримента. След 30 години кръвната им плазма произвежда непълноценен кортексин.

...Очите им зееха изпепелени и нищо не се четеше в тях. Две човешки същества – изнемощели, голи, се бяха свлекли в тревата. Сива, почти безплътна жена стоеше наведена над един мъж със страшно петно на челото и дрипи, омотани около неподвижното мършаво тяло. „Ерт! Ерт! – шепнеше тя.

– Стани, Ерт. Ние сме река, ние сме река, пресъхваща във времето, пясъкът поглъща последните капки влага. Но аз съм жива, Ерт! Моля те, стани“.

– Той няма да стане никога вече, Елси. Издъхна малко след Айна. Затова аз и ти заедно сме дошли в съзнание, проблисъкът е необичайно силен. Сигурно ще бъде кратък. Трябва да побързаме, Елси! – говореше друг мъж, съвсем еднакъв с издъхналия, само челото му светеше с изтънялата си кафява кожа и върху него нямаше червеникаво петно.

– Не зная дали е хубаво или лошо това, Елси, но само когато някой от нас си отиде, идва проблисък, за да създадем нов наш син. Тогава виждаме лицата си, чуваме гласовете си, докосваме се. Но кои сме? Кои са децата ни? Защо живеем? Моля те, Елси, побързай. Мислите ми скоро ще се вцепенят. Ела! Ако имаме син, ще го наречем Ерт. Той ще прилича на нас. На теб, Елси, на Ерт, на Айна... Елси! – прозвуча слаб вик, когато мършавото, безсилно тяло на жената със залитане и криволичене забърза встрани.

– Ела!

Но жената не спираше. Падаше, заплиташе ръце и крака в тревата, но вървеше. Изпепелените ѝ очи нищо не виждаха, кожата на ръцете ѝ

кървеше, дрипите ѝ се различиха, след всяко падане стъпките ѝ се скъсяваха. Изведнъж се свлече, но не прекъсна отчаяното движение напред, запълзя на лакти и колене, след това само с лакти. Пълзеше в кръг, в широк окървавен кръг около неподвижното тяло на мъжа с петното на челото. Устните ѝ се сплитиха в мъка да произнесат някакви звуци, думите, които се изплъзваха между зъбите, изглеждаха осакатени и страшни.

– Спрете я! Спрете я! – изгърмя отнякъде команда и пет фигури в бели престилки полетяха след нея. – Спрете я много внимателно, за да не повредите нещо в цикъла ѝ – даде допълнителни разяснения високочелият солиден мъж. Вълнение за миг бе лумнало в гласа му, но той ментално го угаси.

– Все пак остават още две години до изтичане на срока ѝ за годност. Това са 240 обема кортексин.

До пълзящата жена първа достигна друга жена, облечена в стегната бяла престилка. Огромна разлика съществуваше между тях, защото едната беше здрава и млада, красива в бялата дреха, а другата умираше от старост и слабост. И все пак двете изглеждаха стряскащо подобни, чертите на лицата им, веждите и най-вече очите, които се срещнаха – угаснали, дълбоки – и се разминаха ужасени, накараха другите преследвачи за миг да спрат, вгледани с пресъхнал дъх в двете жени.

– Тя е само машина! – изкрещя неочаквано от мястото си високочелият мъж.

– Спрете я!

Старата изпита жена се вкопчи в белия ръкав на другата.

– Ние бяхме река. Хубава, топла река. Пясъкът поемаше последните капки влага. Ние бяхме река с Ерт.

Петимата преследвачи я уловиха. Беше им лесно да обездвижат безсилното безжизнено тяло.

– Ерт, още съм жива! – прошепна жената. – Няма да имам син... никога, защото не искам син без тебе, Ерт!

– Ерт, жива съм! – проплака жената умолително.

Хората, които държаха въжетата, внимателно ги поставиха около раменете ѝ.

КРАЙ

© Здравка Евтимова

Източник: Библиотеката на Александър Минковски

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/926>]